

okrožnega glavarstva in po tem do škofijstva, češ, da je v mestu posebno homeopatiško društvo, njemu na čelu stolni kaplan Potočnik in slovenščine profesor Metelko, in lekarna, katero vlada stolni dekan Jerin, ter zahtevajo, da se gledé na raznotere postavbe homeopatija prizadetim gospodom ostro prepové, kar se je tudi storilo ustmeno in pismeno. Z ozirom na „Svete pesmi“ v Metelčici (vid. 12, str. 29), pa na to pravdo je spustil menda prvemu Prešern v Kr. Čbelici III. seršena:

Popred si pel, zdaj pa homeopatiš;
Popred si čas, zdaj pa življenje kratiš.

Natihoma se je boril Metelko tudi v pravdi čerkarski ali abecedni vojski na Kranjskem. Iz natisnjenih dotičnih spisov ni znati, da je on bil vojvoda; po besedilu in dokazovanji se marveč sklepati smé, da je bil pravi vojvoda v Karintiji in v Ilirskem listu J. Burger, naj gorečniši Metelkovec, tedaj duhovni vodnik v ljubljanski duhovščnici. To je sumil tudi Čop sam (cf. Slow. ABC-Krieg št. 13). Na nekem Ilirskem listu v ljubljanski knjigarni sem našel sicer k znamenju * — * pripisane imena: Metelko, Burger, Zalokar, Jerin. Da so tedaj posvetovávali se med seboj, o tem ni dvomiti; toraj sem pisal, da so v pravdi čerkarski Čopu odgovarjali Metelkovci. Verjetno je pa, da so le-ti uganili marsiktero, ki ni bila Metelkova, pa se je poslej vendar njemu oponašala. Mnogokrat se tudi sicer prigodi, da so učenci hujši mimo učitelja.

Kako bridko so se kresali že učenjaki, pa očitno; kaj še le dijaki sami in nasproti učitelju, ter prostaki med seboj, v družbah, na ulicah itd.! Slišal sem pripovedovati, da so celó otročaji po ulicah popévali: Metel = u = q a (Метел = у = а) je u m = r l a. To je bila toraj nje osoda. Prešern ji je zložil bil lastno nadgrobnico, da „vsi homeopati — ji niso mogli pomagati“ itd. Poklonil mu je vdan učenec pesmico v Metelčici lepo vtakano v svilo; dobil je pa tudi iz Maribora grobo pismo, v katerih se v gerdihih spakah po nemško gerdo psuje! Marsiktero grenko je moral preslišati, ko so preslavljevali zmago nad Metelčico, in takrat že si je bil prisvojil Metelko slavnega klasika zlati nauk, ki ga je poslej vedno spolnoval:

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis.

Hor. Carm. II. 3.

Cebinova učilna pomočka.

Ako je sploh šolstvo v dvajsetih letih napredovalo, je posebno v izdelkih različnih učnih pripomočkov storilo velik korak, kar so kazale

večkratne in mnogotere razstave. Imamo prav pripravne šolske zemljevide, globe, telurijske, prirodoslovne podobe itd. To kaže, da učiteljstvo sploh umé, kolike važnosti je poočitovanje pri poduku sploh, in koliko važnejši more biti to še-le pri začetnikih, katerim še manjka rečnih in miselnih predstav in katerim mora šola nadomestovati, kar jim od doma manjka. Dva pripomočka k temu, namreč: računalo in premično abecedo, nam je priobčil gosp. P. Cebin, učitelj v Kranju, o katerih naj nekoliko dalje govorimo.

Cebinovo računalo je stoječa deska, na kateri sloni spodaj tružica, ki shranuje sto krogel, ktere se po deski lahko simtertje natikajo — in ima to dobro:

1. da se lahko samo toliko krogel v desko natakne in otrokom kaže, kolikor jih pri poočitovanju dotičnega števila potrebuje, druge so v tružici shranjene;

2. da se krogle lahko razstavljajo po deski v različnih sostavah in podobah; *)

3. da otroci pri soštevanju, odštevanju in razštevanju lahko djavno soštevajo, odštevajo in razštevajo, ker se vsaka krogla lahko v roko vzame in zopet v desko vtakne, kakor in kamor hoče;

4. da se to računalo popolnoma vjema z dr. Fr. Močnikovo računico;

5. da to računalo vzame prostora le $2\frac{1}{2}'$ na višino, $1\frac{3}{4}'$ na širjavo in $\frac{1}{2}'$ na debeljavo in se lahko postavi na tla, na stol, na mizo ali se pa obesi na steno;

6. da je tedaj tako pripravno šolsko orodje, kakor do sedaj nobeno te baže še, in je vender prav dober kup, ker velja le šest gold.

Dasiravno ni ta učni pripomoček nikakoršna umetnija, ampak je bolj priprosto učno orodje, kar pri poduku toliko bolj hasne, priporočamo ga prav živo vsaki šoli, ter naznanjamo tudi, da je gosp. Cebin pretekle počitnice zanj dobil „priznanico“ od zagrebškega razstavnega odbora.

Ravno tako priporočila vredna je tudi Cebinova premična abeceda. Bele pismenke na črnem, terdem papirji se kaj dobro vjemajo s pismenkami, ki jih učitelj piše s kredo na tablo.

Predalci, po katerih stojé pismenke v abecednem redu, shranujejo vsaki po pet pismenk, kar zadostuje pri začetnih sostavah. Otrok tukaj lahko vse pismenke pregleda, vsako lahko poišče in zopet v tisti predal vtakne, kjer so dotične pismenke, kar ga primora, da ogleduje pismenke in jih primerja ene z drugo, ter jih obderzuje (pa tudi abecedni red) v spominu. Verh predalnika je polica, na ktero se postavljajo pismenke, kedar otrok zloge, besede ali kratke stavke sostavlja. Predalnik in polica sta černo pobarvana, da se pismenke bolj odlikujejo.

*) Tudi zvezdne podobe (Sternbilder) se dajo na tej deski sostavljati.

Ta premična abeceda lajša — kakor druge — otrokom in učitelju glaskovanje, ker se vsi tihniki pred in za glasnike postavljajo, in tako otroci prav lahko razumejo, kako se izgovarjajo tihniki z glasniki vred. Olajšuje jim tudi vkupne tihnike izgovarjati z glasniki, ako vzame učitelj dva ali tri tihnike vkup in jih predstavlja glasnikom, zraven pa razjasnuje, kako naj se taki zlogi berejo. Dajo se tudi kratki stavki sestavljati in razstavljati, kar pospešuje prav dobro pravopisje, in daje otrokom mnogo veselja.

Priporočamo ta učilni pomoček vsem slovenskim šolam toliko bolj, ker je potreben pri otrocih, dokler še neznajo pismenk pisati. Začetnikom je težavno zapomniti si glas in podobo pismenke, in tudi roka je še preokorna za pisanje; kako pa te težave začetniki s trudom premagujejo, skuša vsak učitelj sam.

Naj tedaj ta Cebinova abeceda začetnikom pomaga, dokler se ne privadijo nekoliko pisanja. Tudi premična abeceda velja le šest gold.

Pervi splošni hervaški učiteljski zbor v Zagrebu.

(V zboru zapisoval Ljud. Tomšič.)

(Dalje.)

5. točka, ki je nepremenjeno z večino glasov, sprejeta, se glasi: Šolski troški se imajo plačevati iz skupnih soseskinih dohodkov; nikakor se pa ne sme pobirati kak davek pod imenom šolskega denarja.

Moderc bere 6. točko: Če bi ktera soseska na ponovljeno pritožbo učiteljevo in na svarilo županijsko-šolskega nadzornika svojemu učitelju vredno ne plačevala, ima županijsko-šolski nadzornik odrediti, da se učitelju na račun dotične soseske njegova plača iz županijske blagajnice (kase) tako dolgo odrajuje, dokler se vredno plačanje pri soseski ne zagotovi. (Sprejeta.)

Bere se 7. točka:

Gospá Fabkovičeva želi, da županijsko-šolske odbore izbirajo tudi učiteljke. Pravi, da je narodno mrtvilo le zavolj tega toliko britkih nasledkov prizadelo, ker se povsod ženam do hramov znanosti in napredka zapirajo vrata. Ravno to je vzrok, da doslej vsa prizadetja reformatorov na polju omike niso mogla željenega vspeha doseči, ker jim je manjkala na strani omikana pomočnica — žena. Narod se tedaj ne more nadejati napredku, ako mu žene ne bojo v znanostih napredovale. (Živila.)